

RODOLJUB.

Glasiló „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

9. štev.

V Ljubljani, dne 2. maja 1896.

VI. leto.

Po občinskih volitvah ljubljanskih.

Minoli teden so se vršile občinske volitve v Ljubljani, ki tudi letos niso bile brez zanimivosti. Katoliška stranka je pred volitvami jela rovat, da bi kacega svojih spravila v zbor. Od nje odvisni obrtniki so imeli šoč in ugibali, kako bi mogli kaj ponagajati narodni stranki. Občinski svetnik dr. Gregorič je v mestnem zboru v nekem govoru bil naštel vse pomanjkljivosti, ki se baje nahajajo pri mestni upravi. Namen tega govora je bil očividni, služiti je imel za volilno agitacijo. Klerikalci sami so se že bahali, kako velik utis je ta govor napravil na mestno prebivalstvo, dočim se v resnici razun nekaterih klerikalnih kričačev za Gregoričevo besedičenje nikdo zmenil ni. Le predobro poznajo ljubljanski volilci resnicoljubje in temeljitost pristašev naše klerikalne stranke, da bi njih govorom kako važnost pripisovali.

Lani po potresu so klerikalci obetali, da hočejo skupno delovati za obnovenje porušene Ljubljane in se kazali jako spravljive in to je bilo dalo povod narodni stranki, da je sklenila znani kompromis, po katerem so prišli trije klerikalci v mestni zbor. Narodna stranka je vrjela klerikalcem, da jim je res kaj na vzajemnem

delovanju. Deželnozborske volitve so pa pokazale, da je narodna stranka bila prevarana. Potres ni zadel samo Ljubljano, temveč vso deželo in skupno složno delovanje v deželnem zboru bi bilo ravno tako potrebno, kakor v mestnem, a klerikalci o deželnozborskih volitvah niso hoteli nič vedeti in začeli so proti narodni stranki najhujši boj.

Pomenljivo je pa, da je prebivalstvo ljubljansko samo bolje slutilo namen klerikalne stranke, nego vodje narodne stranke sami. Proti jednemu klerikalnemu kandidatu dru. Gregoriču pojavil se je bil najhujši odpor in narodna stranka je morala zastaviti ves svoj upliv zanj drugače bi ne bil voljen.

V mestnem zboru se pa klerikalni mestni odborniki niso odlikovali s svojo delavnostjo. Zastonj smo čakali od njih kacih predlogov glede mestnega gospodarstva ali v kacih drugih stvareh, ko vender gospodje v svojih listih vedno toliko kričé. Le prejasno je bilo, da je jim manjkalo zmožnosti in dobre volje. Zato so pa celo tisti, ki so poprej imeli kaj zaupanja v njih zmožnosti, popolnoma to zaupanje zgubili. Sodba je bila že občna,

LISTEK.

Pijanec živ v grobu.

Črtica iz življenja pijančevega. Zapisal M. Zvônik.

Sedel sem poletnega večera kar zunaj v hladu pred gostilno „Pri c. gozdu“ v roki vrteč vrček temešvarskega piva, pred seboj na mizi imel sem pa ravno izišli list „Slovenski Narod“ in čital iz njega o strašnem ljubljanskem potresu. V moji zamaknjenosti nisem prej videl nekega tujca, dokler me ni došli za ramena potipal in po vojaški pozdravil: „Servus, Podbrdski!“

„Ej, ti si, Francek? Kaj te noče še bog Bah na oni svet k sebi vzeti?“ ogovorim prišleca, ki je bil svoje dni pri vojakihi računski podčastnik in mej našo vojaško družbo za „wirklich“ pijanca razupit.

„Ej, ljubi moj Podbrdski, z Bahom sva že davno

račune sklenila. Poslušaj, prijatelj, povem ti, od kedaj ne popivam več, uvidel bodeš nad menoj uresničen pregovor, da se pijanec spreobrne, kadar se v jamo zvrne, in poslednje je i mene od pijančevanja na pravo pot dovédlo

Leta 18** bil je naš polk utaborjen na planoti blizu Vesprima na Ogerskem. Po celem taboru je bilo veselo in živahno gibanje mej vojaki, kateri so se pripravljali za odhod v svoje stanujoče mesto P. ob Adriji, kajti prestali so marsikatero grenko uro na trudapolnih, mesec dni trajajočih vajah. Jaz pa moji trije tovariši-podčastniki sedeli smo za „abschied“ v sloveči pivnici gospe Abrámove, kjer se je točilo — kakor ti je znano — vedno sveže budejeviško pivo ter najpristnejša ogerska vina. „Jaz,“ pravi „vinski bratec“, vžival sem oni večer preveč alkoholične pijače, tako, da sem naposled postal goreči častilec boga Baha.“ Evo, posledice istega!

da gospod Kalan nima potrebnih zmožnosti za mestnega odbornika.

Preznačilno je, da se stranka pod svojim pravim imenom ni več upala nastopiti. S svojim delovanjem so v Ljubljani se pripravili tako ob veljavo, da sami vedo, da se jim na njih „katoliško“ zastavo ne usede noben kalin. Zato so pa po svojem glasilu precej razglasili, da se volitve ne udeležijo, na skrivnem so pa delovali na vse kriplje, privedajoč si ime nezavisnih obrtnikov. Misel ni bila slabo izbrana. Obrtnikov je veliko v Ljubljani in kdor bi zastopal z vso odločnostjo njih koristi, ima vsekako upanje na nekaj uspeha. Seveda, ko so obrtniki videli, da se le klerikalizem skriva za vso unetostjo za obrtništvo, so zgubili vsako zaupanje. Letošnje občinske volitve so najbolje pokazale, da v Ljubljani nima noben upanja zmagati, za kogar bodo delali klerikalni vodje. Sicer so pa baš klerikalci obrtnikom že preveč škodovali, da bi vanje mogli imeti še zaupanje.

Vsekako je znamenito, da se na volilnih shodih ni nikdo oglasil za Kalanovo kandidaturu, da si je vselej prišlo več klerikalnih somišljenikov. Vsak se je bal osmešiti s takim predlogom. Tako ob veljavo je v Ljubljani ta gospod, ki je pred malo leti si še domišljeval, da je poklican gospodariti v ljubljanskem mestu. Kdo se še ne spominja, kako so bili zanj navdušeni Krakovci in Trnovci pred nekaterimi leti, a sedaj pa že slišati ne marajo o njem, ko so imeli priliko ga bolje spoznati. Pa tudi pri

volitvi ni dobil skoro nobenega glasu. To je vsekako označljivo za njegovo priljubljenost v Ljubljani. Res ni kandidoval, a možje, ki igrajo važno ulogo v politiki, dobé še vedno po več glasov, če tudi ne kandidujejo. Le pogledjmo kako so volilci po sili lani hoteli imeti ces. svetnika g. Murnika, ki tudi ni kandidoval, ker so vedeli, da je kaj za mesto že storil, za g. Kalana se pa noben ni več zmenil. Kakšen razloček!

Ljubljancani so spoznali popolno nesposobnost gosp. Kalana za javno delovanje in ga pustili na cedilu. Nadejamo se, da s časoma jo tudi kmetijski volilci spoznajo. Kakor za Ljubljano ni ničesar storil, tako tudi za kmete ne bo. Škofjeloški in kranjski kmetijski volilci se bodo še kedaj kesali, da so ga volili. V čast pa jim že sedaj ni, da imajo poslanca, katerega se v Ljubljani celo somišljeniki branijo.

Radovedni smo, kaj bode storil gosp. dr. Gregorič, ali ostane v mestnem zboru ali ne. Volitve so pokazale, da njegova stranka nima več zaupanja volilcev in zatorej bi bilo le dosledno od njega, ako bi se odpovedal svojemu mandatu. To se je tako že prepričal, da večina Ljubljancanov vanj nima zaupanja. Letošnje občinske volitve so jasno pokazale, da v Ljubljani niso tla za klerikalce. Ljubljancanje so imeli preveč priložnosti od blizu ogledati klerikalne voditelje in jih do dobrega spoznati. Ko jih kmetje tako dobro spoznajo, pa bode konec klerikalne slave.

Politični pregled.

Volilna reforma. Sedaj se državni zbor posvetuje o volilni reformi. Grofa Hohenvarta ni k seji. On je nevoljen, da je vlada volilno reformo izdelala, ne da bi njega kaj vprašala za svet. Mislil je s svojimi nasveti stvar zavlečevati, kot jo je za koalicijske vlade. Grof Hohenvart je namreč nasprotnik vsake volilne reforme. Za mladočeški predlog, naj se uvede občna volilna pravica, je pa glasoval jedino slovenski poslanec Koblar.

Pozno v noč se je razkropila naša pivska družba in krenili smo jo vsaki k svojemu oddelku. Jaz, do skrajne meje vinjen, tako, da mi ni bilo mōči znati, kam da grem in kje se znajdem, prikrevsam naposled čez malo polje ob potočiču do nekega nizkega poslopja, katerega uhod je bil s trnjevim plotom zabranjen. Naglo odstranim zagrajo in bil sem v — ovčji, smrdljivi staji, katero sem, seveda v mojem pijanem položaju, smatral za stotnijsko pisarno, kjer sem imel navadno svoj posel. Nezaveden se vležem na tla mej jato ovác, dokler nisem naposled mej smrdljivo živalijo trdno zadremal. Jedva sem zaspal, že prinese „vražje“ naključje dotičnega gospodarja z debelo brinjevo palico v roki naravnost v stajo; dobivši mene začne „vestno“ mazati moj hrbet z gorjačo, misleč, da je došel lopov in namerava bráv iz staje odpeljati.

Dasi bi se bil možicelju tudi z lehkoma v bran postavil z orožjem v roki, me ni bila volja, marveč ucvrl

Gospodje Klun, Robič, Pfeifer in Višnikar so pa glasovali proti občni volilni pravici. Posebno naj si zapomnijo delavci, da je vodja katoliške stranke gospod Klun glasoval proti občni volilni pravici, da bodo vedeli dati primerni odgovor onim voditeljem katoliške stranke, ki jim po shodih govore o občni volilni pravici. Gospod poslanec Viljem Pfeifer se je tudi v svojem govoru izrazil, da on ni za občno volilno pravico. Bil bi zanjo

sem jo, opotekajoč se, ven na plano, meneč, da konečno vendar-le najdem svojo stotnijo. Čez kakih deset minut došel sem v moji pijanosti do nekega, z rastočim plotom ograjenega prostora, katerega sem pa v istini smatral za kmetijski sadni vrt, v katerem je vse polno sadonosnega drevja. Ubral sem pot po ozki stezici naravnost v notranji prostor, kjer sem se pa tu pa tam izpodtaknil ob gomili podobnem kupčku zemlje, tako, da sem se naposled zavalil v poldrugi meter globoko izkopano jamo. . . ! Jaz tipljem okrog sebe in — o groza! — dotipljem mrtvaško lobanjo. . . !

Strah in groza razkadi mi na hip alkoholične valove iz glave, toliko, da sem poslednjič spoznal, da kar sem v pijanosti smatral za vrt, bilo je pokopališče neke podružne cerkvice, z rastočim plotom obdano; jama pa, v katero sem se bil zavalil, bil je novo izkopani grob za v obližju umrlega kmeta.

jedino le, ako bi se uredila po poklicih. Pri tem je pa poslanec zamolčal, kako si on misli to volitev po poklicih, bi se-li vsakemu stanu odmerilo število poslancev po številu njega članov, ali pa bi morda vsak stan volil jednako število poslancev. Za poslednjo uredbo bi ne mogli biti delavci, po prvi bi pa na primer vsi avstrijski duhovniki imeli le jednega zastopnika, ravno tako bi bili tudi nekateri drugi stanovi razumništva slabo zastopani. Splošno pa stvar niti izvršljiva ni, ker sedaj ni točne meje mej posameznimi poklici. Državni zbor je zavrgel Klunov predlog, da bi kranjska dežela imela dva poslance v novi kuriji. Zaradi tega bodo baje vsi slovenski poslanci glasovali proti volilni reformi v tretjem branju. Štajerski poslanec dr. Gregorec je v izvrstnem govoru dokazoval, da se z novo volilno reformo le še pomnože krivice, ki se godé Slovincem.

Dunajsko županstvo. Dr. Lueger je bil 18. aprila voljen zopet za župana. Vzlic temu pa ne bode dunajski župan. V ponedeljek je bil poklican k cesarju, ki se je proti njemu izrekel, da je prepričan o njegovi osebnosti, potrebni nadarjenosti, zvestobi cesarju in domovini in se nadeja, da se sam odreče županstvu, da se na Dunaju napravijo redne razmere. Dr. Luegerju ni bilo mogoče pri takih razmerah drugače ravnati, kakor odpo-vedati se, kar je tudi storil. Iz državnih ozirov ni mogla vlada potrditi dr. Luegerja. Kakšni oziri so ti, ne vemo. Vsekako je dr. Lueger si s svojimi napadi proti Ogerski baš v sedanjem trenutku, ker se sklepa nova avstro-ogerska pogodba, mnogo škodoval. Sedaj bode županom voljen kak manj znan mož, prvim podžupanom pa dr. Lueger, kateri bo pa dejanski vodil dunajsko upravo. Za krščansko socijalno stranko je pa vsekako neugodno,

da ni dr. Lueger voljen za župana. Noben drug ni tako priljubljen in bati se je, da se stranka sedaj začne rušiti. Liberalci so pa nezadovoljni, da se je javno razglasilo, da je cesar pohvalil nadarjenost in lojalnost dr. Luegerja.

Bolgarski knez Ferdinand je obiskal turškega sultana, ruskega carja in francoskega predsednika republike. Posebno v Petersburgu in v Parizu je bil prijazno vprejet. V Parizu so ga vprejeli prav kakor kakega kralja. Prijateljstvo mej Rusijo in Bolgarijo je največje in najpri-srčneje. Nasprotniki slovanstva bi radi napravili zopet razpor, a se jim ne bode posrečilo. Raztrobili so bili novico, da Rusija hoče podvreči zopet Bolgare grški cerkvi, a vsi ruski listi to oporekajo. Najbolj nejevoljni zaradi sprave mej Rusijo in Bolgarijo so pa v Belemgradu. Dosedaj so vedno upali, da bode Rusija podpirala srbstvo proti bolgarstvu zlasti v Makedoniji. Ta želja se jim pa sedaj ne bo izpolnila. Vpliv Srbije se na Balkanu vedno manjša, odkar je v tacih denarnih zadregah, da ne more niti redno plačevati častnikov in uradnikov.

Italijani v Afriki. Pogajanja mej Italijani in Abesinci so se pretrgala in abesinski kralj je celo po sili pri sebi obdržal italijanskega pogajevalca nekega majorja za talnika. Italijani so zaradi tega grozno jezni, a ta abesinski kralj je prav tako ravnal, kakor Italijani, ki so bili v Italijo zvabili tri abesinske prince in jih za talnike pridržali. Jeseni se bode nadaljevala vojna. Nekateri italijanski listi zahtevajo, naj se bojuje tudi ob tropičnem deževju, a to najbrž ne bode mogoče, ker v Eritreji ni dobrih cest, navadna pota pa se vsa razmočijo, kadar dežuje. Italijanski poveljnik pa ne more boja začeti, ker nima še potrebnih mul za prenašanje živeža in streliva. Pri Aduvi so bili namreč vse mule zgubili.

Dopisi.

S Spodnjega Štajerja, 24. aprila t. l. [Izv. dop.]
Gospod urednik! Že dolgo nisem imel časti, Vam kaj novega poročati. Sedaj, akoravno malo prepozno, pa vendar

Vsak si že sam ob sebi zamore predstavljati moj strah v neznanem, tujem kraju „ob uri duhov“, v temni noči, živ, a vinjen v grobu ležati!! — Začel sem na vse grlo „na pomaganje“ klicati, tako dolgo, da me je slišal v nekaj minut oddaljeni hišici stanujoči cerkovnik in me iz groba še živega srečno potegnil, za kar bodem vse žive dni možu hvaležen.“

* * *

Z zanimanjem poslušal sem humoristično prijateljevo dogodbo. Obljubo, katero je na pokopališču v jami zapri-segel, namreč slovó pijančevanju dati, je trdo držal in odsihdob slóvel je mej ljudmi, kakor pameten in vzgleden mož. — „Bes te plentaj, prijatelj, pa zapiši to dogodbo v kratkih črticah in nič ne bodeš lagal!“ dejal je moj znanec proti meni želeč mi „Lahko noč“.

še prerano, hočem Vam skromno pisati o nekem cerkvenem dogodku na Spodnjem Štajerskem. — Iz Spodnjega Štajerja mi piše priprosta oseba o pomenljivem dogodku, kateri se je vršil na Velikonočno nedeljo popoldne v nekem tamošnjem mestu. Kakor je navada pri vernih Slovincih že od pamtiveka, pride večja ali manjša množica ljudstva v cerkev, kjer je navadno pridiga in slovesne večernice. Ko je v tem mestu pridigoval župnik, videč veliko množico ljudstva, hotel je, da bi se cerkvena vrata zaprla, a ker se zaradi velike tesnote to ni moglo zgoditi, začne propovednik s prižnice klicati cerkovnika, da naj gre k vratom in tam naj brani vhod (!) prišlecem, rekoč, vsaj so danes same smeti (!) v cerkvi in ničvredna druhal, katera drugikrat v cerkev ne gre. (Ali je to gospodu župniku znano? Opomnja dopisnika.) Če ne bodo vrat zaprli, bode on kot župnik dal cerkev zakleniti. (Bolje bi bilo! Opomnja stavčeva.) Ali se toraj spodobi tako govoriti s prižnice? Po pridigi gre župnik pred cerkev ter začne ljudi domu naganjati (Tako!!) rekoč, on ima samo za svoje (!!) ljudi cerkev, ne pa za druge, naj se domu poberó, kaj da tukaj iščejo. Prišlo je namreč

semkaj veliko ljudij iz sosednje župnije, v kateri župnik ni hotel na Velikonočno nedeljo slovesne sv. maše in večernic opraviti, ker so farani pri službi božji hoteli streljati in župnik tega ni dopustil, akoravno je to že stara navada pri vernih Slovencih. Po tem dogodku se je veliko govorilo, tako: da je že od nekdanj bil prosti vhod v cerkev in krčmo, in zdaj za-

branjujejo cerkev in o tako velikem prazniku! — Kaj pa poreče k temu lavantinsko škofijstvo? Ako se kaj takega zgodi od strani pravoslavnih v poljski Rusiji, koliko krika in pisarenja je po klerikalnih listih, kateri svojim bralcem Rusijo slikajo kot preganjalko katoličanov. Temu jednak dogodek se je zgodil v katoliški Avstriji od strani katoliškega duhovnika.

Slovenske in slovanske vesti.

† Luka Jeran.

Minuli teden, v soboto zvečer, je smrt pobrala za-sluzenega duhovnika, največjega dobrotnika slovenske mladine, stolnega kanonika, papeževega kamornika, monsignora Luko Jerana.

Pokojnik se je rodil dne 16. oktobra 1818. leta v Javorjah na Gorenjskem. Obiskoval je škofjeloško šolo, potem pa je šel v Karlovec na gimnazijo, kjer je ostal od l. 1834. do l. 1839. Ondu je poleg hrvatskega jezika učil se tudi madjarskega. L. 1840. je prišel v Ljubljano in vstopil v šesto šolo. V sedmi in osmi šoli l. 1841. in 1842. se je posebno bavil s slovenščino, učil se pa tudi drugih slovanskih jezikov. Učitelj mu je bil Metelko. L. 1843. je vstopil v semenišče, kjer se je bavil posebno z arabščino, kaldejščino in hebrejščino. V duhovnika je bil posvečen l. 1845. Novo mašo je obhajal v Poljanah, in pričujoč je bil pri njej tudi dr. Janez Bleiweis. Naslednje leto je ostal Jeran še v semenišču, l. 1847. je pa prišel za kapelana v Horjul, leta 1851. pa k sv. Petru v Ljubljano. L. 1853. je šel kot misijonar v Afriko, kjer pa je tako nevarno obolel, da se je moral vrniti v domovino. Prišel je za kapelana v Trnovo, a želja, delati kot misijonar, ga ni zapustila. Šel je v drugič v Afriko, a obolel je zopet in se moral vrniti na svoje prejšnje mesto, na katerem je ostal do l. 1869. Bil je imenovan papeževim kamornikom in monsignorom ter se preselil v stolno cerkev, kjer je vestno, vztrajno in s sveto vnemo izvrševal dolžnosti svojega poklica. L. 1882. je postal kanonik.

Pokojni Jeran je bil jako spoštovan in učen duhovnik. Posebno je pa bila znana njegova dobrotljivost in ljubezen do učeče se mladine. Premnogim dijakom je preskrbeljeval hrano. Neštevilno slovenskih dijakov na ljubljanskih srednjih šolah je bilo deležnih njegove podpore. Na vsem Slovenskem ga ni moža, ki bi bil toliko storil za slovensko mladino, kot je baš Luka Jeran. Bil je pa tudi marljiv pisatelj in pesnik. Sodeloval je pri „Novicah“ in pri „Slovenskem cerkvenem listu“, katerega je izdajal poznejšnji knezoškof dr. Janez Zlatoust Pogačar, pozneje pa pri „Zgodnji Danici“, katero je urejeval od 1856. leta do svoje smrti. Zložil je tudi več pesmij, največ nabožne vsebine. Bil je jeden najpriljubljenjših duhovnikov, kar je posebno pokazal njegov pogreb v ponedeljek. Udeležilo se ga je nebrojno prebivalstva vseh stanov, mej drugim

nad 100 duhovnikov iz raznih krajev kranjske dežele. Ves narod ohrani gotovo gospoda Luko Jerana v hvaležnem spominu!

(Župan ljubljanski) gospod Peter Grasselli se je odpovedal. Prvič je bil voljen 1882. leta. Županoval je torej 14 let.

(Podpora uradnikom.) Vlada zahteva od državnega zbora 62.500 glđ. za draginske doklade uradnikom na Kranjskem. Podpora pri ljubljanskih uradnikih bede znašala 40% aktivitetne doklade. Tisti uradniki, ki imajo nesistemizirane službe, dobé po 20 glđ. podpore ako so jo tudi že v lani dobivali. Uradniki v Kamniku dobé pol manjo podporo, kakor v Ljubljani.

(Družbo sv. Cirila in Metoda) je razveselil prečastiti gospod dobravski, župnik Valentin Aljančič, z velikim darom 300 kron, katere je za velikovško šolo na ime sorodnice Marije Aljančičeve blagoizvolil doposlati Bog živi dobrotnega dopošiljalca in družbino najmlajšo pokroviteljico!

(Katoliško poročanje.) Dne 17. aprila je bil v poslanski zbornici hud boj glede priskrbin uradniških vdov in sirot. Nasvet poslanca Fuchsa se je odklonil in je za ta nasvet glasoval izmed slovenskih poslancev jedini Koblar. „Slovenec“ je to v svojem državnozbornem poročilu popolnoma zamolčal, z nobeno besedo ni namignil, da so Klun, Povše, Pfeifer, Hohenwart in Kušar glasovali zoper Fuchsov predlog, pač pa piše v političnem pregledu: „Večina govornikov, mej njimi poslanec Lorber, Dobernigg, Scheicher, Fuchs in Hofmann-Wellenhof, je v imenu svoje stranke grajala določbo zakonskega načrta, po kateri imajo vdove uradnikov najvišjih razredov do 5000 glđ. pokojnine, mej tem ko imajo nižjih razredov le 200 glđ. Imenovani poslanci so poudarjali, da davkoplačevalci ne plačujejo zato neznosnih davkov, da bi nekatere osebe živele v največjem izobilju, druge pa morale trpeti večkrat veliko pomanjkanje, akoravno so dotični uradniki ravno toliko, ali pogostokrat še več let morali opravljati težavno državno službo. Omenjene pritožbe so popolnoma opravičene in popolnoma v zmislu volilcev vseh delavnih stanov. Ako bi se najvišje pokojnine primerno znižale, prihranilo bi se samo v prvih treh razredih blizu 60.000 glđ., s katerimi bi se lahko znatno povišala pokojnina vdov nižjih uradnikov. Liberalna večina, ki se ravna menda še vedno po starem receptu, kdor ima več, temu naj se dá še več, se seveda

krepro proti vsaki taki preosnovi.“ Tako poročanje je naravno nepošteno.

(Umrl) je, kakor smo že poročali, dne 17. aprila v Celju mlad slovenski učenjak, dr. Va tro sla v Oblak, jeden najnadarjenejših in najmarljivejših slovenskih jezikoslovcev. Pokojnik se je rodil v Celju, kot sin gorenjskega podobarja in slikarja Ignacija Oblaka. Zvršil je z najboljšim uspehom celjsko gimnazijo, potem se je pa posvetil jezikoslovju. Že na gimnaziji se je z vzgledno marljivostjo in vstrajnostjo bavil s slovanskimi jeziki in ko je odšel na Dunaj, ponesel je s seboj že temeljito jezikoslovno znanje. Pa še nekaj je ponesel s seboj — kal sušici, katera ga je sedaj, ko še ni bil star 32 let, pahnila v zgodnji grob. Imel je navado, da je šel vsako leto k svojem prijatelju, župniku Gabronu na Koroško in vselej se je tam okrepčal, letos ni šel — in vzela ga je smrt. Na Dunaju si je Oblak v šoli Miklošiča in Jagića pridobil toliko jezikovnega znanstva, da je zamogel v primeroma mladih letih stopiti kot samostojno stvarjajoč učenjak v javnost. Pridobil si je mnogo priznanja, toliko da je dobil od cesarske akademije znanosti podporo za potovanje v Makedonijo v svrhu proučevanja makedonske bolgarščine. Dasi vedno bolehen, je pokojnik vedno marljivo delal. Spisal je mnogo znanstvenih spisov. Oblak se je posebno bavil z zgodovino slovenskega jezika. Pred nekaj leti se je dr. Oblak habilitiral na graškem vseučilišču kot privatni predavatelj za jugoslovanske jezike. Naučno ministerstvo ga je imenovalo učiteljem za slovenski jezik in slovensko književnost. Sedaj mu je bilo pričakovati, da postane izredni profesor, a posegla je vmes neizprosna smrt in tega mladega, talentiranega, vrlega moža položila v grob. — Teodor pl. Sc ala, ravnatelj obratnega ravnateljstva državnih železnic in častni meščan ljubljanski, kateri si je zlasti za časa potresne katastrofe pridobil za naše mesto obilno zaslug, je po kratki bolezni v Meranu umrl. — V Trstu je umrl bivši mnogoletni župnik rojanski g Viljem Thaller, velezaslužen rodoljub in vrl duhovnik v starosti 68 let. Bodi mu zemljica lahka! — Dne 21. aprila je po kratki bolezni umrla popoludne gospa Gabrijela Lozarjeva, rojena Tomašova. Pokojna bila je kot član narodne rodbine Tomašove in tudi pozneje kot soproga vrlega ro in mati rodoljubne Lozarjeve rodbine, obče čislana. — Umrl je v Ribnici dekan g. Matija Povše dne 29. aprila. Rojen je bil dne 11. novembra 1833. leta v Št. Jurju pod Kumom, v mašnika pa je bil posvečen 1859. leta. Ko je poprej v raznih farah kapelanoval in župnikoval je prišel 1891. leta za dekana v Ribnico.

(Celovške občinske volitve.) Minuli ponedeljek so se začele občinske volitve v Celovcu. Volil je tretji razred in na splošno začudenje in veliko jezo je bil mej štirimi kandidati izvoljen tudi klerikalni baron Manndorf. Ravno tako je bil tudi v drugem razredu voljen jeden klerikalec.

(„Pojdimo mej narod.“) Pod tem zaglavjem je priobčila celjska „Domovina“ zanimiv članek, v katerem povdarja važnost delovanja mej narodom, zlasti z ozirom na prihodnje volitve v novi kuriji, kjer je po sodbi

„Domovine“ nevarnost večja, nego bi si kdo mislil, ker bodo Nemci in nemškutarji v svojem slepem sovraštvu proti Slovincem gotovo podpirali socialiste. Dalje pravi „Domovina“: Pa tudi v drugih skupinah je treba delovati. Gledati moramo, če je moč, da si pridobimo mestni mandat celjske skupine. Poganjal se bode zanj od nemške strani baje sodni pristav dr. Wokaun, ker se je dr. Foregger popolnoma onemogočil. Dr. Wokaun je znan kot jeden najzagrizenejših naših nasprotnikov. Bog vé kako izveden ni in tudi pri Nemcih samih ni povsod priljubljen; posebno nekateri Foreggerjevi prijatelji ga morda ne pojdejo volit. Tako je nekaj upanja, da bi Slovenci zmagali, ako ne držimo križem rok. Pa tudi deželnozborska volitev bode letos. Naši deželni poslanci so glede deželnega zbora prisiljeni, nastopiti zdržno politiko. Taka politika je še težavnejša, ako se hoče ž njo doseči kak uspeh, nego delavna . . . Mnogi ljudje mislijo, da vzdržna politika ne more prinesiti nobene koristi. Da temu ni tako, kaže avstrijska zgodovina poslednjih desetih let. Nemci so bili skoro brez povoda ostavili češki deželni zbor, a vendar so prisilili vlado, da je posredovala mej njimi in Čehi, in dosegli, da so praško nadsodišče, deželni šolski svet in deželni kulturni svet razdelili po narodnostih. Grof Badeni se sedaj pogaja s tirolskimi Italijani, pod katerimi pogoji bi šli v deželni zbor. Z nami Slovenci se vlada še sedaj ni spustila v nobeno pogajanje, to pa najbrž zaradi tega ne, ker se nadeja, da si bodemo sami še premislili in šli v deželni zbor. Šele, če po novih deželnozborskih volitvah nobenega slovenskega poslanca ne bode v Gradec, bode vlada začela prevdarjati, kako Slovence zadovoljiti.

(2700 goldinarjev.) Rajnki dekan v Laškem Trgu Anton Žuža je ustanovil štipendijo za revne slovenske dijake. V ta namen je ostalo premoženja kakih 2700 gld. Štajersko namestništvo ni te ustanove potrdilo, ker je vsota baje premajhna, kakor da bi bili slovenski dijaki Bog ve kako razvajeni. Rajnki dekan pa je bil previden in je določil za slučaj, ko bi se ta ustanova ne odobrila, da pripade polovica te vsote, torej 1350 gld., „Narodnemu domu“ v Ljubljani, četrtnina (675 gld.) šolskim sestram v Celju, četrtnina pa „Slovenski Matici“ v Ljubljani. Kar ni bilo mogoče nakloniti revnim dijakom, ostane torej v blage namene v korist narodovo.

(Notarjem v Mariboru) je imenovan dr. Firbas, ki je bil dosedaj notar v Brežicah. Mariborski Nemci se zaradi tega grozno jezé in kričé, da hoče vlada posloveniti nemški Maribor. Mestni zbor je sklenil „oporekati“ temu imenovanju. Tako oporekanje seveda ne bo nič pomagalo. Krik mariborskih Nemcev pa pač le dokazuje njih krivičnost. V Mariboru bodeta v bodoče dva Slovence in jeden Nемеc notarji, kar je le pravično, kajti notarji niso samo za mesto Maribor, temveč za cela oba dva mariborska okraja, v katerih sta dve tretjini Slovencev in le jedna tretjina Nemcev. Slovenski notar pa bode za Nemce delal tudi nemške listine, za Slovence seveda slovenske. Poslednje baš ni po volji štajerskim Nemcem, ki bi radi, da bi se le nemški uradovalo. Sicer

so pa minuli časi, ko so skoro samo Nemci zavzemali javna mesta, navaditi se bodo pač morali tega, da smo v tem oziru mi Slovenci ž njimi enakopravni.

(**Šeststoletnica čudodelnega križa sv. Vida na Reki.**) Piše se nam: Letos je 600 let, kar je čudodelni križ v cerkvi sv. Vida na Reki, od roke brezbožnega človeka, pretil mnogo krvi, katere ostanki se hranijo še sedaj v reški župni cerkvi. Ta obletnica se slovesno proslavlja te dni, t. j. od 30. aprila do 3. maja, kakor se je proslavljala pred petimi leti obletnica prenosa hišice Matere Božje.

(**Slovenščina pri porotnih sodiščih na Goriškem.**) Pri zadnjem porotnem zasedanju na Goriškem je bil na zatožni klopi tudi Slovenec Slokar. Zatoženec in priče so znali samo slovenski, porotniki so pa bili sami Italijani, ker so Slovence skoro vse izpustili iz imenika porotnikov. Zagovornik Stanger je govoril slovenski, kar mu je pa zabranil predsednik okrožnega sodišča dr. Sbissa. To je vzbudilo mej goriškimi Slovenci veliko nevoljo. Pritožili so se na pravosodno ministerstvo. Poslanca dr. Gregorčič in grof Alfred Coronini sta pa v državnem zboru interpelovala pravosodnega ministra, če hoče kaj storiti, da se odpravijo take sramotne razmere pri porotnem sodišču v Gorici. Nadejamo se, da minister kaj odločnega stori, ko je vendar jedenkrat že sam priznal, da porotne sodbe, pri katerih se rabijo tolmači, ne dosežajo svojega namena.

(**Za deželnozborske volitve v Trstu**) se delajo z italijanske strani, že sedaj priprave, in sicer pod pokroviteljstvom c. kr. namestnika Rinaldinija. Vodja takozvane italijansko-konservativne stranke, milijonar, baron, član gospodske zbornice ter predsednik kupčijske zbornice, gospod Reinelt, je te dni priredil veliko pojedino, na katero je povabil kaj čudno družbo. Okolo barona Reinelta so se zbrali konservativci, liberalci in očitni iredentovci in naposled se je prikazal sv. Duh v osebi cesarskega namestnika Rinaldinija in doseglo se je baje porazumljenje za bližajoče se občinske zajedno deželnozborske volitve, pri katerih bodo torej vsi laški elementi složno postopali. Troške pokrije seveda baron Reinelt. Gospod namestnik se mu za to gotovo izkaže hvaležnega. Jedenkrat se mu je že izkazal, ko je v Reineltovo hišo upeljal nekega člana cesarske rodovine, dasi gospa baronica Reineltova nima take preteklosti, da bi se tako odlikovanje moglo smatrati za primerno.

(**Kdo bode tržaški škof?**) Sedaj se zopet govori, da pride dr. Flapp za škofa v Trst. Posrečilo se je namestniku vitezu Rinaldiniju, ga pregovoriti. Posebno je pa dra. Flappa nagnilo to, da prevzame tržaško škofijo, ker je umrl dr. Šust. Sedaj bode lahko sam si izbral po svoji volji moža za to mesto. Te dni je bil dr. Flapp v

tej zadevi pri namestniku v Trstu in pri nadškofijstvu v Gorici. Imenovanje Flappa za tržaškega škofa bi bil hud udarec za tržaške Slovence. Gledal bi pred vsem, da vzgoji duhovski naraščaj v laškem duhu. Župnije bi izročal renegatom, ali je pa puščal izpraznjene, kakor dela v Istri. Mej narodno zavedno duhovščino in škofom bi se začela huda borba. Slovenci bi ne mogli spoštovati škofa, ki bi bil v narodnem oziru zaveznik njih narodnih sovražnikov.

(**Bertoša oproščen.**) C. kr. najvišje sodišče na Dunaju je z razsodbo z dne 3. marca 1896, 1909, razveljavilo razsodbo c. kr. okrožnega sodišča v Rovinju, s katero je bil g. Bertoša, prvi občinski svetovalec in trgovec v Pazinu, obsojen na 6 tednov ječe, ker je pred oknom svoje štacune razobesil zastor, na katerem je bila naslikana ženska podoba, držeča v roki hrvatsko trobojnico z napisom: Živela Hrvatska! C. kr. okrožno sodišče je spoznalo g. Bertošo krivega prestopka po § 305. kazenskega zakonika ter ga obsodilo na šesttedensko ječo poostreno z jednim postom ter na poplačanje sodnih troškov. Najvišje sodišče ga je pa vsled pritožbe popolnoma oprostila od obtožbe v smislu § 362. pr. r. ker je popolnoma nedostajalo dejanskih okoliščin, po katerih bi se moglo sklepati, da je bilo g. Berteši do kaj družega, nego do politično-narodnega pojava, osobito, ker je vender nemogoče dognati, h kakim nepostavno stim bi g. Bertoša svoje somišljenike hujskal s tem, da je razobesil zgoraj omenjeni zastor ter je še manj domnevno, da bi g. Bertoša svoje nasprotnike k izgreodom izzival, ki bi bilo njemu samemu na kvar. (n. pr. da mu pobijejo okna.) Omeniti pa je še, da je rovinjsko okrožno sodišče vso to stvar obravnavalo v italijanščini, dasi je Bertoša Hrvat, najvišje sodišče je pa izdalo svojo razsodbo v nemščini in hrvaščini. Na Dunaju se hrvaščina čisla, v Trstu pa ne.

(**Deželnozborske volitve v Istri**) Kakor znano, je laška deželnozborska večina razveljavila volitve poslancev Jenka, Mandiča in Kozulića. Nove volitve za te tri mandate so razpisane na dan 30. maja.

(**Izgredi v Bujah.**) Buje se imenuje laško gnezdice v Istri, kjer cvete iredentizem tako lepo, kakor nikjer drugod. V tem mestecu so se primerili veliki izgredi, menda radi občinskih volitev. Prebivalstvo je razdeljeno na dva taborja, katera si silno nasprotujeta. Prišlo je do bojev, pri katerih je kri curkoma tekla in le posredovanju orožnikov in redarjev gre hvala, da ni nastalo splošno klanje. Orožniki so morali nekatere aretovance izpustiti iz zapora, sicer bi bila nastala nova rabuka. Politična oblast proglasila je nekako izjemno stanje, katero bode trajalo, dokler se duhovi ne pomirijo.

Razne vesti.

(**Častno meščanstvo.**) Mesto Radovljica je imenevalo dolgoletnega tamošnjega okrajnega glavarja, sedanjega vladnega svetnika gospoda Josipa Dralko, vsled njegovih zaslug za radovljiško mesto častnim meščanom. De-

putacija občinskega sveta izročila je odlikovancu diplomu, katero je komponiral in jako lično izdelal akademični slikar gospod Alojzij Šubic v Ljubljani. Bogato izrezljan okvir je napravila c. kr. obrtna šola v Ljubljani.

(Vojaška vest.) Mej 1. bataljonom 27. pešpolka, ki je bil dosedaj v Gradcu, in tamošnjim bosenskim bataljonom ne vladajo posebno prijateljske razmere in prišlo je mej moštvo pogosto do prepira in krvavega pretepa. Posebno velik in krvav pretep se je menda primeril dne 15. m. m., vsaj tako se govori. Vsled tega premeščen je 1. bataljon 27. pešpolka iz Gradca v Ljubljano, iz Ljubljane pa je odšel 3. bataljon v Gradec. Ta bataljon odpeljal se je s posebnim vlakom v Gradec.

(Prvi roj.) Piše se iz Kostanjevice: Dne 27. m. m. opoludne so na Poljanah pri Kostanjevici prvokrat rojile čebele c. kr. logarja, gospoda Josipa Pavlina. To je pač velika redkost, zakaj navadno začno čebele rojiti okoli 10. majnika.

(Tatvina.) Računskemu uradniku Francu Tavzesu bila je dne 17. aprila popoldne iz njegovega stanovanja ukradena zlata ura z verižico, vredno 45 gld. Kakor se je dognalo, prodal je dosedaj neznan tat verižico pri urarju Črnetu v Gledaliških ulicah za 12 gld. ter se zvečer s sekundarnim vlakom odpeljal proti Celju.

(Nesreče.) V sredo dne 22. m. m. nadzoroval je jedini sin Karol v Lukovici občežnanega krčmarja in veletržca g. Veverja delavce, ki so v Prevojah tik državne ceste iz kuhane apnenice apno spravljali in kakor je bil sam vsakega dela privajen, posegel je tudi s krepko roko vmes. Apnenica je bila že skoraj izpraznjena in delavci so dospeli do oboka nad kuriščem ter so tudi vanj že islesali malo jamo. Takozvana kapa nad apnenico pa je še vedno cela visela na mehki pleteni steni, kjer so jo proti pravilu pustili, da ne onesažijo apna ali ker so se dežja bali. Nakrat zavpije zunaj apnenice stoječi voznik: „Bežite, podira se!“ Dva hlapca sta bila skokoma iz apnenice, Karol Vever pa, sploh jako pogumen, časih, kakor se je pri požarih opazovalo — on je bil načelnik prevojskemu gasilnemu društvu — celo drzen in skrajno neustrašljiv mož, pomudi se še nekoliko, češ: Kaj se bojite, saj ni nič. V tem trenutku pa se podmelje pod njem vroči apnenec, cela stavba se strese in kapa zagrmoli dol ter zasuje imenovanega. Hlapci so bili sicer takoj tu ter so mu oprostili glavo in roke, prihiteili so tudi drugi, a vsi naporu izveleči nesrečneža iz vročih oklepov so bili zaman. Več ko tri četrt ure je prebil v groznih mukah in pri polni zavesti in še sam zapovedujoč, kako naj ravnajo, da ga preje izvlečejo, a spodnji obok se je vedno bolj podiral in od stranskih sten je sulo kamenje na nesrečneža in na delavce, ki so se mučili, ga rešiti, vrh tegu silen vroč sopuh in prah tako — da je vse kar dušilo. „Umr! bom!“ je vzdihnil revež, ki je do zadnjega obvaroval svojo ravnodušnost. Tuj duhovnik, ki se je ravno mimo pripeljal, pristopil je in mu dal zadnji blagoslov. Nekoliko trenutkov potem je bil Vever mrtev. In šele po triurnem hudem naporu in po težavnem in previdnem delu, katero je vodil z vso energijo prejšnji načelnik gasilnega društva, trgovec Luka Mlakar, bilo je mogoče, izvleči mrtveca iz apnene groblje. Po rokah, nogah in trebuhu je bil silno ožgan, jedna noga tudi na več mestih strta. — Pokojnik je bil jedna najbolj znanih in najbolj priljubljenih oseb brdskega okraja in sožalje, ki ga čutijo z nesrečno rodbino, je splošno. On je bil, kakor smo že omenili, načelnik gasilnemu društvu, ki zgubi ž njim prezvestega tovariša in pogumnega moža, kakor jih je malo. Star je bil 32 let. Bodi mu zemljica lahka! — V rudniku Newkert v severo ameriški državi Montano je eksplodiral sod smodnika in 17 rudarjev raztrgal, 26 rudarjev pa tako poškodoval, da menda nobeden od njih ne okreva. — V šentanskem tunelu mej postajama Trebnje in Mirnapč, bi se te dni bila skoro prigodila velika nesreča. Štirje delavci so se na železniškem

vozičku peljali skozi predor. Ko so prišli do srede tunela dohitel jih je vlak. Delavci so pač upili na vse grlo, a strojevodja jih ni slišal. V zadnjem hipu, ko je bila lokomotiva že prav blizu vozička, so delavci skočili v stran in se pritisnili k zidu. Lokomotiva je zadela ob voziček in ga zdrobila. Strojvodja je ustavil hitro vlak, a mej potniki je zavladal velik strah, tem večji, ker je tunel zavil, tako, da z nobene strani ne prihaja vanj nič svetlobe. Užgale so se plamenice in odstranili ostanki zdrobljenega vozička, potem pa je vlak nadaljeval svojo pot. — Na zlatem polju v brdskem okraju se je sedemletna hčerka posestnice Katarine Slapar preveč približala ognju, kateri so otroci zanetili. Dekletu se je unela obleka in otrok se je tako hudo opeknel, da je umrl.

(Rimski grobje v Šmarji.) Veliki teden so zravnali vrt gostilne Antona Škrjanca v Šmarji pod Ljubljano. Pri tem delu so našli šest žarnih grobov iz rimske dobe (II. stoletje); jedna žara je bila pokrita z ploščo. Večino posod so nevedni kopači razbili. Dobro ohranjene so izkopali tri steklene posode, velik novce cesarja Trajana in dve lončeni svetilki, a vse to so dali otrokom za igračo, da so jih razbili. Kako potreben je pač „Pouk, kako ravnati pri starinskih najdbah“, kateri se tiska sedaj na Dunaju tudi v slovenskem jeziku. Naj si ga omisli vsaka šola, vsak cerkven in občinski urad. — Pohvalno je omeniti gospoda Škrjanca, da je najdene stvari izročil na pristojno mesto.

(Preiskavanje podzemskih votlin in požiralnikov.) V političnem okraju kočevskem, zlasti v ribniški in dobropoljski dolini, odredila je deželna vlada raziskavanja podzemskih jam in kotlin in se bodo ta dela izvrševala po nadzorovalnem komisarju g. Puticku tekom tega poletja.

(Potres.) Iz Gorice se nam poroča, da je bil tam dne 20. minolega meseca ob 7. uri 5 minut zvečer precej močan potres, kateri se je po 10. uri ponovil.

(Goreča ladija.) Lloydov orjaški parnik „Imperator“ se je vrnil v Trst. Dne 20. aprila zvečer je nastal na parniku ogenj, ki je trajal več ur. Škoda je izdatna, sreča pa je, da se ogenj ni razširil.

(Nadporočnik in prostak.) Neki prostak lovskega bataljona št. 31 je te dni, ko je imel bataljon vaje v graški okolici, dvakrat ustrelil na svojega nadporočnika. Prvi strel je zadel nekega vojaka, in sicer v hrbet. Mož se je zgrudil smrtno-ranjen. Prostak je potem še enkrat ustrelil na nadporočnika in ko ga ni zadel, je vrgel puško od sebe in bežal. Naravno je, da so ga drugi vojaki koj ujeli. Ko so ga pripeljali pred stotnika, je vojak povedal, da je hotel nadporočnika ustreliti, ker ga je ta nečloveško trpinčil. Kako grozno je moral ta častnik vojaka trpinčiti, da je vojak poskusil umoriti ga, dasi vé, da ga čaka sedaj za kazen smrt! Minister bo seveda v parlamentu s spisi dokazal, da je tudi ta nadporočnik sama miloba in prijaznost, pravi oče svojih podrejenecv.

(160.000 vojaških begunov) išče ogerska policija, pa nima nič upanja, da jih dobi. Ogski domobranski minister je povedal v državnem zboru in pristavil, da zbeži vsako leto povprek 33.000 potrjenih in še ne potrjenih mladeničev.

(Roparski napad.) Iz Pulja se poroča: Ko se je te dni naš rojak, mornarski kaplan gospod Kuralt, vračal iz prijateljske družbe v Pulj, ga je na cesti napadel neznan lopov in ga udaril po glavi, da se je brez zavesti zgrudil v jarek. Dasi ga je napadalec še dalje tolkel, se je gospod Kuralt, ko se je osvestil, mu ustavil. Ko je lopov videl, da gospoda Kuralta ne premaga, je zahteval goldinar, a ker ga ni dobil, pobral Kuraltovo palico in zbežal.

(Nevihla in sneg.) V Baselgi di Pinè na južnem Tirolskem je 20. aprila snežilo kakor v največji zimi in to več ur brez prestanka. Hkrati je začelo tudi grmeti in bliskati in naposled je strela udarila.

(Drzen napad.) Dvaindvajsetletni pleskar Martin Vidovič, rodom iz ptujske okolice, je v Gradcu pri belem dnevu napadel nekega sprehajalca, ga vrgel ob tla, mu vzela uro in verižico potem pa zbežal. Ljudje so hiteli za njim in ga ujeli v neki hiši, ko je hotel splezati v stranišče.

(Žganje . . .) V vasi St. Waldburgen na Koroškem je neki kmet poslal svojo šestletno hčerko v krčmo po žganje. Dekle je vračaje se domov popilo žganje in obležalo na cesti ter kmalu potem umrlo. Žganje piti so dekcle navadili, po znani kmetški navadi, lastni stariši.

(Ogerski domobranski minister baron Fejervary) imel je tekom nekaterih mesecev že nad 20 dvobojev. Mož zna izvrstno sukati meč in vzprejme vse pozive. Uzroki dvobojev so tiste nečuvne umazanosti, katerih je bil minister javno obdolžen, katerih pa še vedno ni ovrgel. Starejši ljudje se še dobro spominjajo bojevitiga ministra. Bival je pred 25 leti dlje časa v Ljubljani in sicer kot stotnik generalnega štaba.

(Rahločutna policija) skrbi za javno varnost mesteca Delmenhorst v slavni nemški državi Oldenburg. Tudi ondotni socialisti so sklenili prirediti dne 1. maja velik sprevod. Visoka policijska oblast je predloženi program odobrila, a s pristavkom, da žene in dekleta ne smejo ta dan nositi rudečih solnčnikov in rudečih nogovic. Pa ne, da bi oldenburški beriči hoteli upeljati vizitacijo nogovic?

(V zaporu zblaznela) 26letna guvernanta Terezija Vorbarger v Strassburgu je izgubila službo in vzlic vsemu prizadevanju se ji ni posrečilo, dobiti druge. Sirota je stradala in ko je vse svoje imetje razprodala, izgubila celo stanovanje. Policija jo je aretovala. V zaporu pa je uboga tujka od žalosti in od strahu pred odgonom zblaznela.

(Velikanska globa.) V opernem gledališču v Budimpešti je te dni mej predstavo ugasnila električna luč. Temota je trajala 40. minut. Intendantca zahteva sedaj na podlagi pogodbe — katera določa za vsako svetilko in za vsako prvo minuto, katero ne bi žarela 10 gld., za vsako drugo minuto 20 gld., za vsako tretjo 30 gld., itd. vedno progresivno — ogromno odškodnino 12.750 gld.

(Baron Moric Hirsch.) Znani baron Moric Hirsch je umrl na svojem posestvu na Ogerskem. Hirsch je bil jeden največjih sleparjev naše dobe. Gradil je železnice na Turškem in opeharil Turčijo za mnogo milijonov, potem pa s posredovanjem ministra Giskre in grofa Beusta izdal turške srečke, katerih vrednost je kmalu padla od 400 frankov na 20 gld.. Hirsch je v tistih letih od 1867 — 1871 prigljal okoli 200 milijonov goldinarjev. Postal je razupit po vsem svetu in da popravi ta svoj slabi glas in pomaga židom, žrtvoval je nad sto milijonov. Dal je 50 milijonov za židovsko izseljevalno društvo v Londonu, 12 milijonov za židovske obrtne šole na Gališkem, 10 milijonov za žide v Turčiji in tudi sicer razdelil ogromne vsote. V Argentini je napravil veliko židovsko naselbino, vrh tega pa imel v vseh velikih mestih odbore, kateri so dobili za razdelitev mej reveže vsak mesec 10.000 gld.

Volilna reforma hlapcev.

Kakor je znano, je po vladni predlogi o volilni reformi bila določba, da poljedelski delavci ne dobé volilne pravice. Grof Badeni se je menda bal, da bi potem utegnil biti voljen kdo, ki bi v državnem zboru razložil, kako „usmiljeno“ ravna galski grajščaki s svojimi poljedelskimi delavci. Ko so se pa v odseku celo nekateri veleposestniki, zlasti češki, oglasili za volilno pravico hlapcev, je pa tudi grof Badeni odstopil od te določbe. Poljak Rutowski se je pa potegoval za to, da se odreče volilna pravica hlapcem. Tudi znani pobožni grof Falkenhayn, ki se v zbornici vedno rad sklicuje na Boga, je bil proti vsaki občni volilni pravici hlapcev. Najbolj pa se je hudoval proti občni volilni pravici gorenještajerski kmet Hagenhofer.

Najčudneje je postopal gospod kanonik Klun, kakor smo že jedenkrat povedali. Pri prvem branju je v zbornici poslancev pobijal vladno določbo in se potegoval za volilno pravico hlapcev. Tedaj je mislil, da ni nobenega upanja, da bi bila volilna pravica hlapcev vzprejeta. S tem, da jo je zagovarjal, hotel se je le prikupiti delavcem. Ko je pa le videl, da utegnejo hlapci dobiti volilno pravico, je pa takoj pristopil k njenim nasprotnikom. Podpiral je predlog manjšine, da naj se hlapcem volilna pravica odreče „Slovenec“ naj stvar še tako zavija, s tem se je pa vendar vodja katoliške stranke pokazal za nasprotnika volilne pravice hlapcev, kajti, kdor je mož, ne bode ničesar podpisal, česar ne odobrava. Sicer naj si

pa delavci tudi zapomnijo, da je vodja katoliške stranke glasoval proti občni volilni pravici. Na to naj opomnijo klerikalce, kadar jim bodo po shodih lagali, da je njih stranka za občno volilno pravico.

Mej zagovorniki občne volilne pravice hlapcev je pa bil tudi vodja katoliške ljudske stranke, dr. Ebenhoch. Iz tega pa seveda ne smemo sklepati, da je ta stranka delavcem morda prijazna. Le predobro je znano, da je bil dr. Ebenhoch še nedavno nasprotnik volilne pravice hlapcev. On je na nekem shodu trdil, da gospodarji za hlapce še posreduje davke plačujejo, da jim torej ne gre volilna pravica. Šele sedaj se je nekoliko premislil, ko se delavci niso uvrstili v stare kurije. Glavni povod je pa ta, da gospod Ebenhoch nekoliko dalje gleda v prihodnost, nego Klun in pa štajerski konservativni kmetje. Če se sedaj katoliška ljudska stranka pokaže prijazno kmet-skim delavcem, jih utegne dobiti na svojo stran, ako bi jim pa nasprotovala, delovala bi le za socialne demokrate.

Poslednji čas „Slovenec“ p osebno udriha po socialnih demokratih. Bolje bi pa storil, da bi udrihal po svojih tovariših, ki pospešujejo socializem. Doma obetajo po raznih shodih delavcem brez izjeme volilno pravico, na Dunaju pa baš pristaši naše katoliške stranke nasprotujejo občni volilni pravici sploh in volilni pravici hlapcev še posebej. S tem najbolje delujejo za socialne demokrate. Če bode socialistična stranka na Kranjskem kedaj močna, bode to v prvi vrsti posledica delovanja katoliške stranke.

Poučne stvari.

Nekaj o zdravilnem cepivu proti davici.

Zdravljenje davice s cepivom (Helserum) je postalo v Ljubljani splošno veljavno šele v drugi polovici lanskega leta. Pokazalo se je v vsakem obziru priporočljivo in pri večini slučajev jedino uspešno. Lani je bilo v Ljubljani uradno zglasenih 281 davičnih bolnikov. Od teh se je zdravilo 147 bolnikov s cepivom, 134 pa na drug način. Od ceplencev je ozdravelo 90·5%, od neceplencev pa le 46·3%. Umrljivost se je pri necepljenih v primeri z letom 1894 še zvikšala za 2·7%. Te številke neovrgljivo dokazujejo, kako ničevi in prazni so pomisleki zdravnikov, ki nasprotujejo cepljenju in trdijo, da je bilo zdravljenje s cepivom le zategadelj tako uspešno, ker so bili slučajji davice lahki. Ker je pa cepljenje zdaj povsod in splošno razširjeno, se bo kmalu še ona peščica zdravnikov, kateri so zdaj še nasprotniki cepljenja, prelevila v njegove pristaše. Cepljenje priporoča tudi ročna raba zdravila, katero je popolnoma nenevarno. Le 6% cepljenih bolnikov je dobilo namreč še kako drugo bolezen. Dokazano ni, da je to bolezen prouzročilo cepljenje, dokazano pa je, da so vsi ti bolniki ozdraveli. — Cepivo se dobiva vsigdar zdravniško pregledano, sveže in ceno, za premožnejše ob lastnih troških, za ubožne brezplačno v c. kr. Rudolfovi bolnici na Dunaju. Ceni in olajšani dobavi (zasluga c. kr. deželne vlade) se je tudi zahvaliti, da je umrljivost davice sploh z leta 1894. na 1895 padla z 42% na 26·3%. Konečno še nekoliko podatkov o cepljenju samem. Prvi dan boleznij je bilo cepljenih 122, od katerih jih je 13 umrlo; drugi dan 20, umrl nobeden; tretji dan 2, umrl nobeden; pozneje trije, umrl 1. Slučajev je bilo 24 lahkkih, 81 srednjih, 42 težkih. Komplikacije so se pokazale izključljivo le pri onih bolnikih, ki so bili cepljeni prvi dan boleznij. Cepivo je bilo v 124 slučajih iz c. kr. Rudolfove bolnice na Dunaji, v 23 pa iz Hoechst na M.

Gnjenje korenin.

V drevesnici, kakor tudi v trtnici primeri se lahko, da imajo izkopana drevesca, oziroma trte kaj slabe korenine. One so sicer jako goste, toda tanke kakor lasje, in črnkaste barve. Tudi razodevajo nek neprijeten duh po plesnobi. Taka drevesca, oziroma take trte, so za presaditev le malo ali kar nič vredne, ker nočejo nikakor čvrsto rasti. Da, jedne kakor druge navadno le par let životarijo, potem pa se posušijo. Od kod pride neki to? Dognano je, da od tod, ker se v zemlji dotičnih drevesnic ali trtnic trohneči les nahaja. Trohneči les, kateri je v podobi kompostu ali gnoju primešanih trsak, ali v podobi žaganja, čresla v zemljo prišel. Na takem lesu zapazi se lahko, ako se ga izkoplje, neke bele nitke. Te nitke so takozvana korenična nitna glivica. Korenična nitna glivica imenuje se veled tega, ker se nahaja ravno na koreninah sadnega in družega drevja ter na koreninah trt in to v podobi belih nitk. Na korenine drevja, na korenine trt pride pa ta glivica iz trohnečega lesa, trsak itd. v zemlji.

Prvotne močne korenine odgnijejo vsled naselitve te glivice na njih in sadno drevo, trta zažene nove korenine, katere pa dosti vredne niso, ker so kaj drobne in tudi ne popolnoma zdrave. Popolnoma zdrave niso, ker imajo tudi one lubad že bolj ali manj gnijočo, trohnečo. Kdor hoče torej sadno drevje v drevesnici, ali pa tudi na stalnem mestu, ali pa trte v trtnici ali pa tudi v vinogradu pred to boleznijo obvarovati, pazi naj na te-le točke:

1. Ne gnoji nikdar v drevesnici ali pa v trtnici z gnojem ali kompostom, v katerem se še trohneči les nahaja. Ne gnoji s takim gnojem ali kompostom tudi na stalno mesto presajenemu drevesu ali trtam.

2. Ne vlagaj nikdar trt v trtnici na tisto mesto, na katerem so že prejšnje leto vložene bile, kajti v nji se nahaja marsikatera trohneča trta, katera ti lahko ves trud uniči po korenični nitni glivici.

Smešnica.

Velik šaljivec je prav opasno zbolel. Obišče ga prijatelj ter mu reče: „Ej, Tone, slab si, Bog ti pomagaj!“

Šaljivec, tudi na smrtni postelji še muhast, mu pa odgovori: „Da, le hitro naj pomaga, če misli, sicer bode prepozno.“

➔ Prihodnja številka „**RODOLJUBA**“ izide dne 16. maja 1896.

Tržne cene v Ljubljani

1. maja t. l.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	7 80	Špeh povojen, kgr.	68
Rež,	7 40	Surovo maslo,	80
Ječmen,	6 80	Jajce, jedno	2
Oves,	7	Mleko, liter	10
Ajda,	7	Goveje meso, kgr.	64
Proso,	7	Telečje	64
Koruza,	5 40	Svinjsko	70
Krompir,	2 50	Koštrunovo	42
Leča,	11	Pišanec	60
Grah,	11	Golob	15
Fižol,	12	Seno, 100 kilo	2 50
Maslo, kgr.	90	Slama,	2 50
Mast,	70	Drva trda, 4 metr.	6 40
Špeh svež	62	„ mehka, 4	4 80

Loterijske srečke.

Dunaj, dné 18. aprila:	65, 6, 47, 7, 64.
Praga, dné 29. aprila:	90, 51, 68, 56, 52.
Brno, dné 22. aprila:	43, 42, 37, 5, 46.

➔ **Vizitnice** ➔
priporoča „**Národná Tiskárna**“.

VSÍ STROJI ZA POLJEDELSTVO!

po najboljših cenah pod najugodnejšimi pogoji pošilja pod jamstvom in na poskušanje.

J. G. HELLER, DUNAJ
49 Praterstrasse Nr. 48.
Bogajo strojništvo 152 stranski obvodni center v Avstriji
in semihem javnih in kmetijskih tabij strojev.
Prevedel in 1896.

Ozira vreden zaslužek

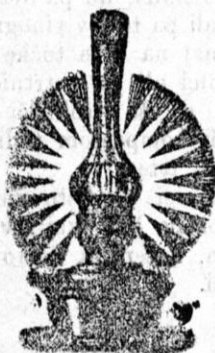
posebne vrste in dolgotrajnosti ponudi se v vsakej fari razumljivim, krepostnim in spoštovanim osebam.

Pismena vprašanja pod „9132“, Gradec, poste restante. (5-6)

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13 (2-9)

priporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini svojo bogato zalogo

lestencev, oljnatih podob, zrcal,

kakor tudi vse v njegovo stroko spadajoče predmete na pr. stekleno, porcelanasto belo in rujavo prsteno blago, raznovrstne svetilnice viseče in stoječe,

Hermanove bliskovne svetilnice in prave kroglaste cilindre „Patent Marian“, katere imam samo jaz v zalogi za Kranjsko.

Prevezem tudi vsa steklarska dela pri stavbah ter jamčim za solidno in točno postrežbo.

Zahvala.

Vsem onim dobrotnikom, kateri so darovali bodisi v denarju, obleki ali živežu za uboge pogorelce iz Srednje Vasi, občina Loški Potok, se podpisana topla zahvaljujeva. V denarju nabrala se je res lepa vsota (147 gld.), katera se je razdelila mej uboge pogorelce. Posebno zahvalo izrekava pa gospodu, kateri se je za to trudil in kateri je sprožil to dobro misel ter se s pismeno prošnjo obrnil do vseh dobrotnikov; istotako tudi onim gospodom, kateri so se trudili od hiše do hiše, da so to lepo svotico nabrali. — Želeti bi bilo, naj bi dobrodelnice Potočane v takem slučaju tudi drugi posnemali.

× Jože Lavrič in × Andrej Benčina, pogorelca.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, ako se naroča po pošti.

TRADEMARK.

Najboljše kakovosti, blagodejen, oživiljajoč, krepljen in zlasti sredstvo za vzbujanje teka je

Marijacejski liker

1 steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld.
3 ducate steklenic 4 gld. 80 kr.

Nadalje za želodec:

Kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri zabasanji, skazenem želodci. — Škatulja 21 kr., jeden zavojček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

Za prsa:

Zeliščni sok ali prsni sirop za odrasčene in otroke; razvarja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

Za trganje:

Protinski ovet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 26 kr.

Vsa ta našeta in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo. (1-9)

Zahvala.

Spoštovanemu občinstvu ter znancem, sorodnikom in prijateljem izrekajo podpisani za izkazano poslednjo čast in obilno udeležtev k zadnjemu počitku, kakor tudi za prelepe darovane vence: od tukajšnje ljudske šole, kmetijske podružnice, posojilnice in iskrenih prijateljev pokojnega soproga in očeta svojo najiskrenejšo zahvalo

žalujejoči ostali:

Kristina Bantan, soproga. — Albin, Karol, Marija, Metka, Julika Bantan, otroci.

Severnonemški Lloyd v Bremenu.

Koncesijoniran po vis. c. kr. miuisterstvu z odredbo z dné 7. maja 1894, št. 5373.

Brzoparniške voznje v Newyork:

Bremen-Sev. Amerika.
V Newyork.

Iz Bremena ob torkih in sobot.h.

Iz Southamptona ob sredah in nedeljah.

Bremen-Juž. Amerika.
V Montevideo.

Iz Genove oziroma Neapolja

V Buenos Aires.

via Gibraltar mesečno dvakrát.

Bremen-Iztočna Azija.
V Kino.

Baltimore.
V Newyork
7-8 dnij.

Bremen-Avstralija.
V Adelaido,
Melbourne,
Sydney.

V Japan.

Najboljša in najcenejša potovalna prilika.

Natančnejša pojasnila daje:

Julij Schillinger, Ljubljana.